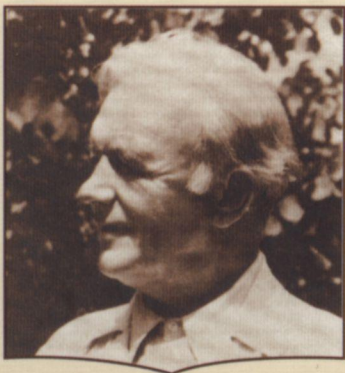

Hargita Megyei
Könyvtár

Neves Csíkiak

Ábrahám Ambrus
(Nagytusnád, 1893. november 20.
– Szeged, 1989. január 10.)

Hargita Megyei
Könyvtár

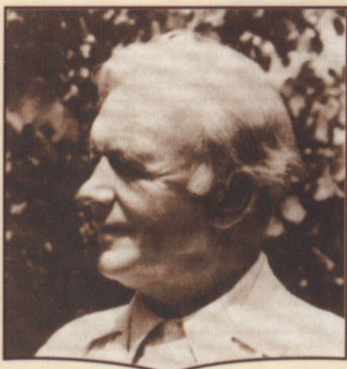
Neves Csíkiak

Ábrahám Ambrus	Mikó Ferenc
Antal Áron	Mikó Mihály
Bándi Vazul	Nagy István
Becze Antal	Nagy István
Boga Alajos	P. Benedek Fidél
Domokos Kázmér	Pál Gábor
Domokos Pál Péter	Pál Gábor,
dr. Nagy András	bethlenfalvi
dr. P. Boros	Sarkadi Elek
Fortunát	Sövér Elek
Endes Miklós	Szász Endre
Ferencz Béla	Székely László
Gál Árpád	Szopos Sándor
Gál Sándor	Tivai Nagy Imre
Hankó János	Vámszer Géza
Imets Fülöp Jákó	Venczel József
Kájoni János	Vitos Mózes
Kozán Imre	Xántus János
Mikó Bálint	Zöld Péter

Neves Csíkiak

Ábrahám Ambrus

(Nagytusnád, 1893. november 20.

–Szeged, 1989. január 10.)

Biológus, az állatbonctan és élettan nemzetközileg elismert kutatója, ideghisztológus, Kossuth-díjas akadémikus.

1913-ban érettségizett Csíkszeredában, majd belépett a jászói premontrei rendbe. Természetrájk-földrajz szakos tanári oklevelet szerzett Budapesten, 1922-ben doktorált.

1934-től a szegedi tanárképző főiskola állattani tanszékének tanárává nevezték ki,

majd 1939-től igazgatójává. 1940-től

1967-ig a szegedi tudományegyetem

Állattan és Összehasonlító Anatómia

Tanszékének vezetője, 1967-től

az Állattani és Biológiai Intézet

nyugalmazott igazgatója.

1952-től a Magyar Biológiai Társaság elnöke.

Említésre méltó több mint ezeroldalas

összehasonlító állatszervezettani

tankönyve (1964), valamint angol nyelven

megjelent monográfiája a gerincesek szívének

és véreredényrendszerének mikroszkopikus

vizsgálatáról (1969). Életéről, munkásságáról

könyvet adott ki *Életem a főiskoláért* címmel

(Szeged, 1993).

Hargita Megyei
Könyvtár

Neves Csíkiak

Antal Áron

(Csíkdánfalva, 1881. október 20.
– Csíkszereda, 1966. április 28.)

Tanár, író, történész.

Középiskoláit Csíksomlyón, egyetemi tanulmányait Kolozsváron és Budapesten végezte. A brassói és a csíkszeredai főgimnázium tanára volt. Történeti, székely tárgyú elbeszéléseket írt. Csík múltjáról tanulmányokat közölt a gimnáziumi értesítőben.

A Magyar Életrajzi Lexikon szerint elbeszélései, cikkei jelentek meg a Székely Hírlap, a Székely Újság, a Csíki Hírlap, az Ellenzék és a Hírnök című lapokban.

Megírta a moldvai csángók katolikus egyházközségeit meglátogató Imets Fülöp Jákó életrajzát.

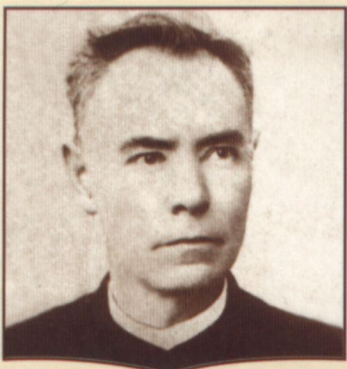
Uz Bence alakja a helyi hagyományokhoz hűen az ő írásaiban jelenik meg először. Kötetei: *A török diák*, (Kolozsvár, 1926), *Köderdő mellől* (Kolozsvár, 1927).

CSÍKSZEREDA POLGÁRMESTERI HIVATALA

Neves Csíkiak

Bándi Vazul

(Csíkszentlélek, 1847. június 14.
–Csíksomlyó, 1909. március 24.)

Tanár, a csíksomlyói főgimnázium tanára, igazgatója, történész. Gimnáziumi tanulmányait Csíksomlyón és Budapesten, a teológiát Gyulafehérváron végezte.

1885-ben matematikából és fizikából szerzett tanári oklevelet a kolozsvári egyetemen.

Előbb Székelyudvarhelyen tanított, 1891–1900 között a csíksomlyói főgimnázium és bentlakás igazgatója volt. Az ő buzdítására szavazott meg a vármegye 100 000 aranykoronát a gimnázium Csíkszeredába való áthelyezésére. Az általa szerkesztett, a gimnáziumi értesítők az iskolatörténeti adatok mellett értékes tanulmányokat is tartalmaznak. A Csíksomlyói Római Katolikus Főgimnázium története című munkája, amelyet 1896-ban adott ki 439 oldal terjedelemben, nélkülözhetetlen forrás az iskolatörténet számára.

Neves Csíkiak

Becze Antal

(Csíkszentmárton, 1842. január 3.
–Csíkmindszent, 1913. március 18.)

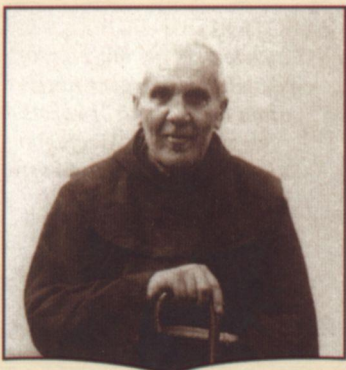
Jogász, országgyűlési képviselő,
Csík megye alispánja 1882–1906. között.

A megyeszékhely jelentős korabeli
építkezései az ő kezdeményezésére
és irányításával történtek: a csíkszeredai
Vármegyeháza, a polgári leányiskola,
a törvényszéki palota, a Vigadó,
a csíkszeredai főgimnázium.

Sürgette a gazdasági élet fellendítését,
a vasútépítést. A Pallas Nagy Lexikona
számára ő dolgozta fel a Csík megyével
kapcsolatos adatokat.

Neves Csíkiak

P. Benedek Fidél

(Székelyszentlélek, 1907. október 3.
–Csíkszentimre, 1979. május 26.)

Ferenc-rendi szerzetes, történész.

Középiskoláit Székelyudvarhelyen végezte,
1923-ban Mikházán lépett be

a Ferenc-rendbe. Gyulafehérváron szentelték
pappá 1930-ban. Működésének állomáshelyei:

Brassó, Csíksomlyó, Kolozsvár és Dés. Az
erdélyi ferences múlt kutatója, számos történeti,
egyháztörténeti tanulmány szerzője, több
tanulmánykötetét is kiadták 1948-ig, gazdag
kéziratos hagyatéka maradt fenn.

Megírta többek között a csíksomlyói
ferencesek és a kolostor történetét is,
a Kájoni János életével és munkásságával
foglalkozó hosszabb tanulmánya jelentős.

Csíksomlyó címmel (Kolozsvár, 2000)

Sas Péter művelődéstörténész rendezte
sajtó alá és adta ki csíksomlyói vonatkozású,
kéziratban fennmaradt tanulmányait.

Ferences kolostorok címmel 2005-ben
Csíkszeredában jelent meg tanulmánykötete.

Hargita Megyei
Könyvtár

Neves Csíkiak

dr. P. Boros Fortunát
(Zetelaka 1895–Capul Midia 1953)

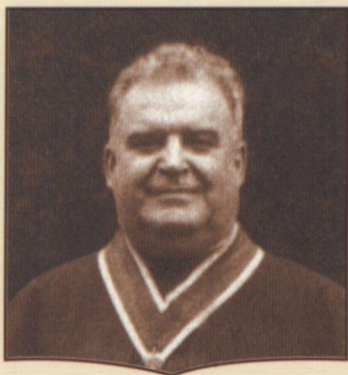
Ferenc-rendi szerzetes, történész,
1911-ben lépett be a Ferenc-rendbe,
és 1918-ban szentelték pappá
Székelyudvarhelyen.

A Collegium Seraficum tanára,
a kolozsvári Szent Bonaventura nyomda
és könyvkötészet igazgatója,
a Szentszék erdélyi biztosa.

1951-ben letartóztatták,
és a Duna-csatornához munkaszolgálati
büntetésre ítélték, ahol a kínzásokba belehalt.
A zetelaki gimnázium viseli a nevét.

Neves Csíkiak

Boga Alajos

(Csíkkozmás, 1886. február 18.
– Máramarossziget, 1954. szeptember 14.)

Egyházi író, pápai prelátus,
püspöki helynök, vértanú pap.

Tanított Csíkszeredában és Kézdivásárhelyen.

1939-ben pápai prelátussá nevezték ki,
1945-től Márton Áron püspök általános
helynöke. 1950-ben letartóztatták,
a máramarosszigeti börtönben hunyt el.

Iskolatörténeti munkája:

A katolikus iskolázás múltja Erdélyben

(Kolozsvár, 1940). A csíkkozmási általános
iskola 2000-ben felvette a nevét.

Neves Csíkiak

Domokos Kázmér Damokos Kázmér

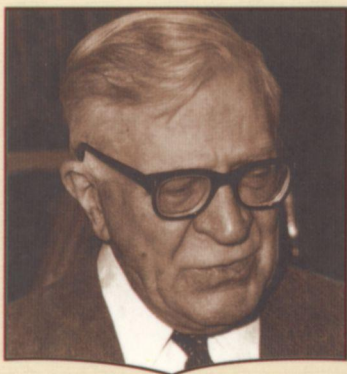
(Szováta, 1606. szeptember 29.
–Csíksomlyó, 1677. szeptember 5.)

Ferenc-rendi szerzetes, csíksomlyói házfőnök,
gyulafehérvári egyházmegye-püspök,
Erdély apostoli helynöke. 1657-től az erdélyi
ferences custodia őre, 1668-ban szentelték
püspökké. Az 1661-es tatárbetörés után
újjáépíttette a csíksomlyói templomot
és kolostort, majd hozzákezdett
az iskola felépítéséhez is. Munkásságának
eredményeként Erdély területén megerősödött
a római katolikus egyház.
Emlékére a csíksomlyói kegytemplomban
márványtáblát helyeztek el.

Hargita Megyei
Könyvtár

Neves Csíkiak

Domokos Pál Péter

(Csíksomlyó, 1901. június 28.

– Budapest, 1992. február 18.)

Néprajzkutató, zenetörténész, író.

Kutatási területe a népzene és zenetörténet. Főleg erdélyi és moldvai vonatkozású néprajzi, nyelvészeti, történelmi és egyháztörténeti kérdésekkel foglalkozott. Munkássága jelentős a magyar zenei emlékek kéziratoss forrásainak felkutatása és feldolgozása terén.

Dallamokkal kiegészítve adta ki Kájoni János Cantionale Catholicum című énekgyűjteményét és Petrás Incze János Tudósítások című munkáját. A csángó magyar népcsoport elismert kutatójaként tartják számon, bejárta a moldvai csángók falvait, gyűjtötte az ott élő magyarságra vonatkozó társadalmi és néprajzi anyagot, méltán nevezték a csángók vándorapostolának.

A moldvai magyarság című munkájának első kiadása 1931-ben jelent meg Csíksomlyón. Könyvet írt Márton Áron püspökről. Tanított a csíkszeredai gimnáziumban, megalapította a Csíki Néplapot. Kezdeményezte a csíkszeredai múzeum létrehozását, az Ezer Székely Leány Találkozót (1931). Tiszteletére a Márton Áron Gimnáziumban emléktáblát, a csíksomlyói kegytemplom előtt egészalakos szobrot emeltek.

Hargita Megyei
Könyvtár

Neves Csíkiak

Endes Miklós

(Székelyudvarhely, 1872 – Kolozsvár, 1945)

Történész, a csíkszentmártoni
járásbíróság vezetője.

1905-től Kolozsváron élt, királyi bíró volt.

A csíkszentsimoni Endes család
leszármazottja, ő építtette
a XIX. század végén a barokk
stílusú udvarházat Csíkszentsimonban.

A székelyek történelmének kérdései
foglalkoztatták. Hosszú kutatómunka
eredményeként készült el Csík-,
Gyergyó- és Kászon-székek (Csík megye)
földjének és népének története
1918-ig (Bp., 1937; Bp., 1994)
című műve, amely értékes forrásmunka
a székelyek történetével foglalkozó
kutatók számára.

Fotó: Endes-kúria, Csíkszentsimon

CSÍKSZEREDA POLGÁRMESTERI HIVATALA

Hargita Megyei
Könyvtár

Neves Csíkiak

Ferencz Béla

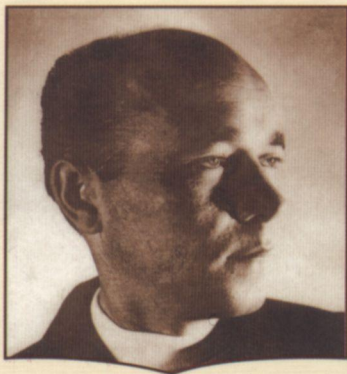
(Csíksomortán, 1905. július 12.
– Debrecen, 1967. november 19.)

Újságíró. A csíkszeredai katolikus gimnáziumban tanult. Teológiai tanulmányait félbeszakítva újságíró lett. Írásai jelentek meg csíkszeredai majd nagyváradi napilapokban. *Csíkvármegye monográfiája a legrégebb időktől napjainkig* című munkáját 1935-ben adták ki Csíkszeredában.

Neves Csíkiak

Gál Árpád

(Csíkszereda, 1935 – Csíkszereda, 1972)

Zeneszerző. Csíkszereda közkedvelt zenésze volt. A Márton Áron Gimnáziumban érettségizett 1954-ben, majd a kolozsvári Gheorghe Dima Konzervatórium zeneszerző-karmesteri szakán folytatta tanulmányait, amelyet a kezdődő betegsége miatt nem tudott befejezni. Közismert alkotásai a Hajrá, fiúk, csíki gyerekek című hokihimnusz és a Márton Áron Gimnázium iskolahimnusza, de számos gyerekdalt, kórusművet, színházi dalbetétet is komponált. Megbízást kapott a Népi Alkotások Tartományi Házától, a Zeneszerzők Szövetségének Marosvásárhelyi Fiókjától, a marosvásárhelyi, a kolozsvári, a bukaresti rádióktól. Budapesten kislemezen kiadták A mama mindent tud című slágerét.

Neves Csíkiak

Gál Sándor

(Csíkszentgyörgy, 1817. szeptember 21.
– Nocera, Olaszország, 1866.)

Honvéd tábornok. 1849 februárjától

Bem tábornok a székelyföldi forradalmi csapatok főparancsnokává nevezte ki ezredesi rangban. Július 29-től tábornokká léptették elő. A Makk-Gál féle osztrákellenes összeesküvés egyik kezdeményezője volt. Szorgalmazta a románokkal való megegyezést.

A szabadságharc után emigrált.

1852-től Kossuth megbízásából új fegyveres felkelést készített elő Magyarországon és Erdélyben. 1860-tól az olaszországi magyar légió tagja volt.

Hargita Megyei
Könyvtár

Neves Csíkiak

Hankó János

(Csíkszentdomokos, 1897. április 26.
– Budapest, 1969. július 9.)

Grafikus. Jogi doktorátust szerzett,
a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank
vezető tisztviselője volt. Tollrajzai a 20-as
évektől jelentek meg, főként a Pásztortűz
és a Hírnök folyóiratokban.

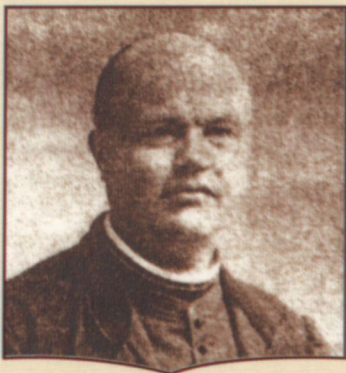
Legismertebb rajzai kolozsvári műemlékeket
ábrázolnak, de készültek rajzai
Csíkban is (csíkkarcfalvi templom,
Hankó-kúria), 1926-ban albumban jelentette
meg tíz tusrajzát *A régi Kolozsvár* címmel,
ugyancsak tíz tusrajza illusztrálja
a Kolozsvári Római Katolikus Főgimnázium
1930-ban kiadott emlékalbumát.

Fotó: A karcfalvi Hankó-kúria

Neves Csíkiak

Imets Fülöp Jákó

(Nagytusnád, 1837. november 12.
– Nagytusnád, 1912. október 24.)

Író, tanár, kanonok. 1871-től 21 éven át
a csíksomlyói gimnázium igazgatója volt,
az iskola tanári könyvtárának alapítója (1877).

Korszerűsítette az iskolát, 1871–91. között
szerkesztette az iskola értesítőit, amelyekben
több tanulmányát közzétette.

A moldvai csángóknál 1868-ban tett útjáról
dokumentum értékű beszámolót írt,
amelyet *Utazás Moldva-Oláhhonban*
címmel adtak ki Marosvásárhelyen 1870-ben.
Életrajzát Antal Áron közölte a csíkszeredai
főgimnázium 1912–1913. évi értesítőjében.

Neves Csíkiak

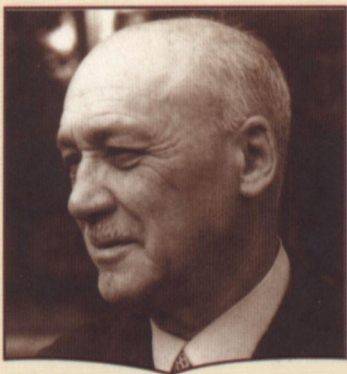
Kájoni János

(Jegenye, 1629 v. 1630 – Gyergyószárhegy,
1687. április 25.)

Ferenc-rendi szerzetes, építész, zeneszerző, orgonista, orgonakészítő, nyomdász, történetíró, botanikus. Sokoldalú tudományos és építő munkájával Erdélyben jelképes személyiséggé vált, Erdély Pázmányának is nevezték, munkásságának, humanista egyéniségének igazi értékelésére azonban csak több mint két évszázad elteltével került sor. Kájoni János 1648-ban belépett a csíksomlyói ferences szerzetesek közé, 1655-ben szentelték pappá Nagyszombatban. Ő vezette a mikházi és a szárhegyi kolostorok építését, orgonát készített Csíksomlyón, Mikházán, Szárhegyen és Székelyudvarhelyen. Csíksomlyón 1675-ben megalapította a Székelyföld első nyomdáját, ahol elsőnek 1676-ban *Cantionale Catholicum* címmel kiadta katolikus énekeskönyvét, amely azóta több kiadást ért meg. A Kájoni-sajton két évszázadon át tankönyveket, ima- és énekeskönyveket nyomtattak, itt készült 1849-ben a *Hadilap* című forradalmi lap kilenc száma. Énekgyűjtő munkásságának eredménye a róla elnevezett Kájoni Kódex – kéziratban fennmaradt dalgyűjtemény, amely egyházi művek mellett világi énekeket is megörökített. Megírta a ferences custodia történetét 1684-ben, *Fekete könyv* címen.

Neves Csíkiak

Kozán Imre

(Csíkzsögöd, 1897. szeptember 23.
– Csíkszereda, 1984. november 20.)

Agrármérnök, mezőgazdasági szakíró.

Volt járási és vármegyei gazdasági felügyelő,
EMGE-kirendeltségi vezető, gazdasági iskolai
tanár, nyugdíjaztatása után (1968)

a Hargita megyei Agronómusház igazgatója.

Első írását 1921-ben a Csíki Lapok közölte,
majd számos lapban jelentek meg cikkei.

Fekete ugar című önéletírása

1978-ban jelent meg.

Neves Csíkiak

Mikó Bálint

(Csíkzsögöd, 1840. június 5.
– Budapest, 1919. szeptember 12.)

Közéleti személyiség.

Általános iskolai tanulmányait

Csíksomlyón végezte, majd jogot tanult
Marosvásárhelyen. 1876-ban Csíkszereda
országgyűlési képviselőjévé választották.
1882–1905 között Csíkvármegye főispánja,
1883-tól harminchat éven át a csíksomlyói
gimnázium világi gondnoka volt.
Az új, csíkszeredai gimnázium felépítésére
alakult bizottság elnöke volt.

Neves Csíkiak

Mikó Ferenc
(1585–1635)

Csík-, Gyergyó- és Kászsorszék főkapitánya.

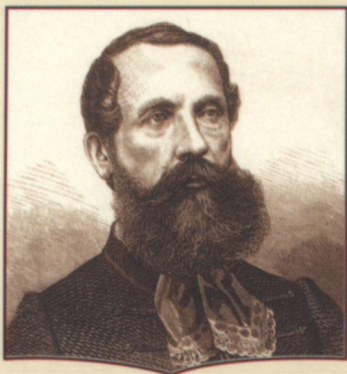
Az erdélyi politikai élet kiemelkedő
egyénisége, Bethlen Gábor bizalmas
tanácsosa, portai követ, diplomata
és krónikaíró. 1625-ben Brandenburgba
vezette azt a küldöttséget,
amely Bethlen Gábor részére megkérte
Vilmos választófejedelem Katalin nevű
húgának kezét. 1623–1630. között építteti
a csíkszeredai Mikó-várat.

1626-ban a fejedelem pozsonyi békekövete.

Később ő eszközölte ki a királytól
I. Rákóczi György fejedelemségének
elismerését. Rákóczi György fejedelemsége
alatt kincstárnok és portai követ volt.

Neves Csíkiak

Mikó Mihály

(Gyergyóalfalu, 1817. szeptember 29.

–Csíksomlyó, 1881. február 25.)

Jogász, Csíkszék országgyűlési képviselője, főispán. 1839-ben Csíkszék jegyzője, 1840-ben Gyergyószék alkirálybírója lett. 1841-ben a kolozsvári országgyűlésbe követnek választották. Jelentős szerepe volt Erdély rendi ellenzéki mozgalmában. Az 1846–1847. évi országgyűlésen Csíkszék követeként a székely sérelmek orvoslásáért emelt szót. Az 1848. április 12-i széki közgyűlés az ő felszólalásának hatására fogadta el az uniót és a magyar forradalom programját. Ő vezette 1848 októberében az agyagfalvi Székely Nemzeti Gyűlésbe a csíki küldöttséget. A szabadságharc leverése után 1852-ben bebörtönözték, ahonnan 1856-ban szabadult, csak 1861-től lépett közéleti pályára. 1865-ben ismét Csíkszék követévé választották a kolozsvári országgyűlésbe. 1877-ben Csíkmegye főispánjává nevezték ki. Egyike volt a reformkor, az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc legjelentősebb politikusainak, végig hűséges maradt 1848 eszméihez.

Neves Csíkiak

dr. Nagy András

(Csíkszereda, 1905. szeptember 19.
–Csíkszereda, 1982. március 2.)

Orvos, szakíró. Magasfokú orvosi képesítést szerzett, orvosként dolgozott 1931-től Csíkszeredában, 1935-től a gyulafehérvári teológia orvosprofesszora, püspökségi orvos, 1938–45 között a csíksomlyói, majd a csíkszeredai szüléset megszervezője és vezetője. 1947-től Csíkszentkirályon élt. 1964–76 között a Csík rajoni, majd a Hargita megyei Egészségügyi Nevelési Szolgálat alapítója és vezetője. Több mint 200 cikket, tanulmányt írt, amelyet számos folyóirat közölt. Egészségtani középiskolai tankönyvét 1938-ban adták ki. *Városkép és ami hozzátartozik...* címmel Csíkszeredáról szóló emlékiratát a Pallas-Akadémia kiadó adta ki 1995-ben. Lapjain városunk múltja, jellegzetes alakjai elevenednek meg. *Lót visszanéz* című önéletrajza ugyanitt jelent meg 2001-ben.

Hargita Megyei
Könyvtár

Neves Csíkiak

Nagy István

(Csíkmindszent, 1873. március 28.

– Baja, 1937. február 13.)

Festőművész. Kolozsváron tanítóképzőt végzett, 1892-ben a budapesti Mintarajziskolában tanári oklevelet szerzett, majd müncheni, párizsi és itáliai tanulmányok után Csíkban és Gyergyóban festett. Első kiállítása 1902-ben Csíkszeredában nyílt meg. Részt vett az első világháborúban, ahol számos katonaportréja és harctéri jelenete készült.

1923-ban gyűjteményes kiállítását szervezték meg Budapesten, a Nemzeti Szalonban, Erdélyben több kiállítása is volt az 1920-as években. 1933-tól véglegesen Baján telepedett le. A 20. század magyar képzőművészetének kimagasló egyénisége.

Kezdetben olajfestményeket, majd szén- és ceruzarajzokat, pasztelleket készített.

A kortárs szellemi-irodalmi élet alkotóiról készült arcképeinek megfestésére

a Pásztortűz és az Erdélyi Helikon írói körével ápolt kapcsolatai ösztönözték.

Nevét viseli a csíkmindszenti Nagy István

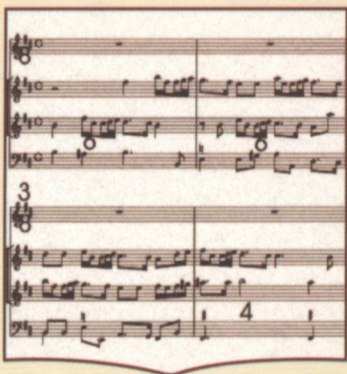
Általános Iskola és a csíkszeredai

Nagy István Zene- és Képzőművészeti Szakközépiskola.

Neves Csíkiak

Nagy István

(Csíkszereda, 1907. július 5.
– Kolozsvár, 1983. január 5.)

Karmester, hegedűművész, zenetanár.

A gimnáziumot szülővárosában végezte, zenei tanulmányait a budapesti Liszt Ferenc Zeneakadémián. 1941-től a kolozsvári tanítóképzőben tanított, majd a Magyar Művészeti Intézetben; a Gheorghe Dima Főiskola tanára volt 1950–1974 között.

1947-től a Romániai Dalosszövetség elnöke és a Kolozsvári Magyar Opera karnagya volt.

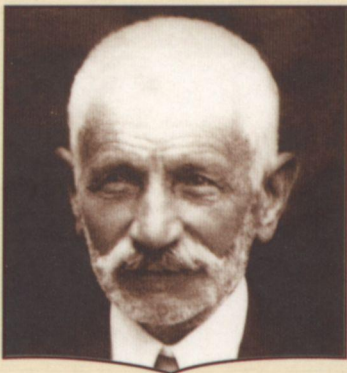
A magyar zenei anyanyelv, az eredeti népi dalkultúra művelője. Fontos szerepet vállalt

Bartók és Kodály emlékének ápolásában, országos szinten részt vett a kórusmozgalom irányításában. A zenei anyanyelv,

a zenepedagógia és az énekkari kultúra kérdéseivel foglalkozó írásai folyóiratokban és a Zenetudományi írások című kötetben jelentek meg. Portréját Nagy Imre és Gy. Szabó Béla is megörökítette.

Neves Csíkiak

Pál Gábor

(Székelybethlenfalva, 1852. január 19.
–Csíksomlyó, 1939)

Tanár. Mennyiségtanból

és természetrajzból szerzett tanári oklevelet.

1876-tól a csíksomlyói Római Katolikus

Gimnázium tanára, 1900–1912. között

az igazgatója volt. Cikkei jelentek

meg a gimnáziumi értesítőben

és a Csíki Lapokban, egy ideig

a Csíki Hírlap szerkesztője volt.

Neves Csíkiak

Pál Gábor, bethlenfalvi

(Csíkvárdotfalva, 1883. február 7.

–Csíksomlyó, 1968. október 21.)

Közéleti személyiség, politikai közíró,
szénátor. Középiskoláit a csíksomlyói
és a kolozsvári Római Katolikus
Gimnáziumban végezte, jogi diplomát
szerzett a kolozsvári egyetemen,
majd ügyvédi képesítést nyert.

Részt vett az első világháborúban,
a harctérről írt leveleit a Csíki Lapok közölték.

1928-ban beválasztották az Országos

Magyar Párt elnöki tanácsába,
javaslatára az erdélyi magyarság panaszait
a Nemzetek Szövetsége elé vitték.

Szenátorrá választása után
a Csíki Magánjavak önkényes kisajátítása
és a magyar oktatás korlátozása
ellen küzdött. 1944-től haláláig
súlyos betegen, visszavonultan
élt Csíksomlyón. Több átfogó tanulmányát
közölte a Lugoson kiadott Magyar
Kisebbség című folyóirat. Életrajzát a bécsi
döntés után a Magyar Országgyűlésbe történt
behívása után a Magyar Kisebbség közölte.

Neves Csíkiak

Sarkadi Elek
(1902?–1944?)

Zenetanár, karmester.

A iași-i George Enescu Zeneakadémián
végzett. 1931–1943 között a csíkszeredai
Római Katolikus Gimnázium tanára volt.
A csíkszeredai Dal- és Zeneegylet karmestere.

Csíkszeredában ő honosította meg
Bartók és Kodály zenevilágát.

„Fennmaradásunk egyik pillére a népdal,
a zenei anyanyelv” – vallotta.

1943-ban a fasizmus áldozataként
Nagybányára hurcolták.

Neve a budapesti zsidó temető
márványtábláján olvasható.

Neves Csíkiak

Sövér Elek

(Gyergyóalfalu, 1937. július 25.
–Csíkszereda, 1982. május 7.)

Festőművész. A székely festőgrafikai iskola Nagy István hagyományainak követője. A Kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskolán folytatott

művészeti tanulmányai után Aradon,
majd Gyergyóalfaluban tanított.

1970-ben került Csíkszeredába, 1973–81 között a csíkszeredai Zene- és Képzőművészeti Iskola igazgatója volt. Dolgozott a szárhegyi művésztelepen. A főiskola után expresszionista, szürrealista grafikával kísérletezett, utóbb „a realista ábrázolásmód szabályainak alávetett táj-, portré- és életkép-pasztelljeire”

Nagy István látásmódja hatott. Expresszív színhatásokkal elevenítette meg a Székelyföld táji elemeit, emberi karaktereit.

Hargita Megyei
Könyvtár

Neves Csíkiak

Szász Endre

(Csíkszereda, 1926. január 7.
–Várda, 2003. augusztus 18.)

Munkácsy-díjas grafikus és festőművész.

Marosvásárhelyen érettségizett, majd a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán Szőnyi István növendéke volt, 1946-ban végzett. 1950-től a Dekorációs Nemzeti Vállalatnál dolgozott. A 60-as évek közepéig több mint 600 könyvet illusztrált, közben kidolgozott egy sajátos, csak rá jellemző festészeti technikát. Nemcsak rajzolt, festett, hanem bútort, ékszert tervezett, valamint látvány- és díszlettervezőként is dolgozott. 1971-től Torontóban, majd Los Angelesben élt. A 80-as évek elején visszatelepedett Magyarországra. Világviszonylatban is egyedülálló falképei már Hollóházán születtek. Ezután Sopronba, majd a Somogy megyei Várdára költözött, ott élt haláláig. 2003. augusztus 18-án hunyt el. Csíkszereda szülővárosa, valamint édesanyja szülővárosa, Kaposvár (Csíkszereda testvérvárosa) önkormányzatai 2005-ben emléktáblát helyeztek el Szász Endre szülőházán. (Csíkszereda, Dózsa György utca 22. szám).

CSÍKSZEREDA POLGÁRMESTERI HIVATALA

Hargita Megyei
Könyvtár

Neves Csíkiak

Székely László

(Gyimesbükk, 1912. január 7. – 1982)

Néprajzkutató. Gyergyószentmiklóson
érettségizett, majd teológiát végzett,
lelkészként Csíkszentdomokoson
és Csatószezen is szolgált. 1941–1944 között
a csíkszeredai gimnáziumban tanított.
1949-ben néprajzból doktorált, papi hivatását
feladta, majd Temesváron tanított.

Néprajzi írásait több folyóirat közölte.

Kötetei: Ünneplő székelyek.

Adatok a székelység vallásos néprajzához
(Csíkszereda, 1943, Kolozsvár, 1944),
Áhítat falun. Adatok Csíkszentdomokos
vallásos néprajzához (Csíkszereda, 1943).

Posztumusz kötete a Csíki áhítat,

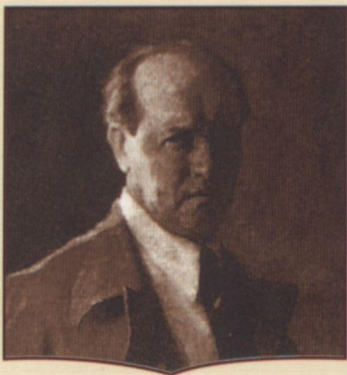
A csíki székelyek vallási néprajza

(Bp., é. n.).

Neves Csíkiak

Szopos Sándor

(Csíkszereda, 1881. szeptember 8.
– Kolozsvár, 1954. december 24.)

Festőművész. A csíksomlyói
Római Katolikus Gimnáziumban
érettségizett, majd a Budapesti
Képzőművészeti Főiskolán folytatta
tanulmányait.

Mesterei: Székely Bertalan, Hegedűs László,
Zemplényi Tivadar, Révész Imre.

Tanított Ditróban, Gyergyószentmiklóson,
Désen és Kolozsvárott.

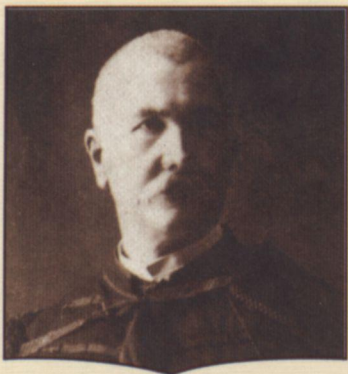
Festőiskolát működtet Désen.

1940-ben Corvin-koszorúval tüntetik ki,
a Madéfalvi veszedelem című festményével
elnyerte az Eszterházy Pál-díjat,
a Lármafa című festményével
a Lotz Károly-díjat. Hagyatéka egy része
a csíkszeredai múzeumban található,
munkáit még a kolozsvári, marosvásárhelyi
és budapesti múzeumok őrzik.
Ő festette a csíksomlyói kegytemplom
egyik oltárképét. 1999-ig Désen
utca viselte nevét.

Hargita Megyei
Könyvtár

Neves Csíkiak

Tivai Nagy Imre

(Csíksomlyó, 1849–Csíksomlyó,
1931. június 27.)

Gazdasági szakember, közíró, szerkesztő.

A csíkszeredai Mezőgazdasági
Felső Népiskola tanára volt (1873–1904).

Az első csíkszeredai napilap,
a Székelyföld (1881) alapító szerkesztője,
a Gazdasági Értesítő és a Csíki Gazda
szerkesztője, a Csíki Lapok munkatársa.
Sokoldalú érdeklődését tükrözik cikkei,
tanulmányai, kötetei.

Jelentősebb kötetei: Csíkvármegye
közgazdasági állapotai és a székely
kivándorlás. (Sepsiszentgyörgy, 1891),
Csíkmegye közgazdasági leírása
(Budapest, 1902). Tevékenyen részt vett
városunk közművelődési életében.

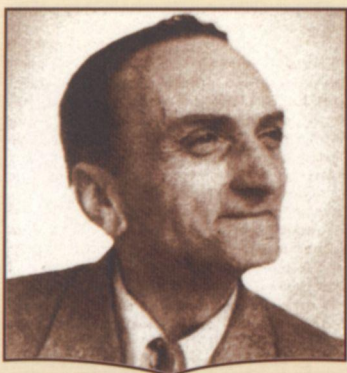
Cirkálások (Csíkszereda, 1925)
és Csíki Pantheon (Csíkszereda, 1943)
című emlékiratai 1996-ban egy kötetben
jelentek meg újra – *Emlékezés régi csíkiakról*
címen –, a korabeli Csíkszereda hangulatát
tükrözik, és helytörténeti szempontból
hasznos adatokat tartalmaznak.

CSÍKSZEREDA POLGÁRMESTERI HIVATALA

Neves Csíkiak

Vámszer Géza

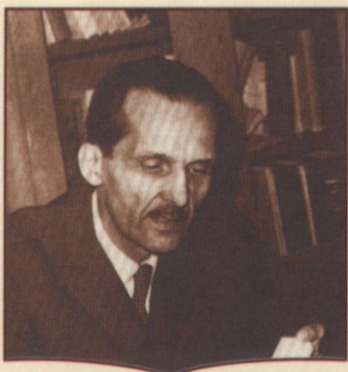
(Nagyszeben, 1896. augusztus 13.
– Kolozsvár, 1976. szeptember 21.)

Néprajzkutató, művészettörténész, középiskolai tanár. Rajztanárként tanított Nagyszebenben, Székelyudvarhelyen, Csíkszeredában. 1929–1941 között a Római Katolikus Főgimnázium tanára volt. Szerepet vállalt a természetjárás és a turistamozgalom megszervezésében, a Csíki Turista Egyesület megalapításának kezdeményezője. Tanítványaival bejárta Csík, Gyergyó, Kászon és Gyimes településeit, rajzolt, fényképezett, gyűjtött. Foglalkozott általános néprajzzal, majd településtörténettel, a falusi egyházművészet és a székelyföldi műemlékek vizsgálatával is. 1930 tavaszán Domokos Pál Péterrel és Nagy Imrével együtt Csíkszeredában nagyszabású néprajzi és művészettörténeti kiállítást rendeztek, e gyűjteménnyel tulajdonképpen lerakták a csíki múzeum alapjait. Legjelentősebb dolgozatait 1976-ban tette közzé *Életforma és anyagi műveltség* című kötetében. Munkásságának jelentős része kiadatlan maradt. Hagyatékának gondozója a Kriza János Néprajzi Társaság, amely 2000-ben jelentette meg a *Csík vármegye településtörténete* (Csíkszereda, 2000) című kötetet.

Hargita Megyei
Könyvtár

Neves Csíkiak

Venczel József

(Csíkszereda, 1913. november 4.
– Kolozsvár, 1972. március 16.)

Társadalomkutató, egyetemi tanár, közíró.
Várdotfalvi álnéven is írt. Az erdélyi magyar
társadalomtudomány egyik elméleti és
gyakorlati megalapozója.

Az erdélyi birtokjogokkal, demográfiával,
a szociológia módszertanával foglalkozott.
Középiskolai tanulmányait szülővárosában
végezte, majd jogot tanult Kolozsváron.
1935-től az Erdélyi Iskola folyóirat szerkesztője,
a Hitel című társadalomtudományi szemle
alapító szerkesztője. Az Erdélyi Tudományos
Intézet tanára és igazgatója. Részt vett
a Bolyai Tudományegyetem megszervezésében,
az egyetem jogi és közgazdasági karán tanított.

1949-ben állását elvesztette, 1950-ben
letartóztatták, 12 év börtönbüntetésre ítélték,
szabadlábra helyezése után társadalom-
és falukutatóként dolgozott haláláig.
A Házsongárdi temetőben nyugszik,
temetésén Márton Áron püspök
mondott gyászbeszédet.

Kötetei: Az erdélyi román földbirtokreform
(Kolozsvár, 1942),

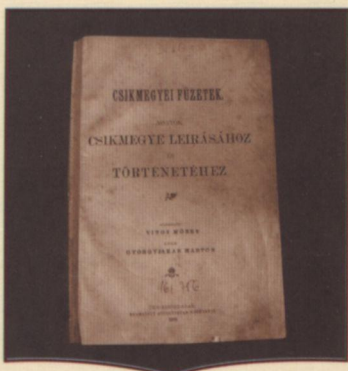
Az önismeret útján (Bukarest, 1980),
Csíkszeredában utca és a Venczel József
Szakközépiskola viseli a nevét.

Hargita Megyei
Könyvtár

Neves Csíkiak

Vitos Mózes

(Csíkszentkirály, 1847. január 5.
–Csíkszentkirály, 1902. július 19.)

Helytörténész, szerkesztő. Csíksomlyón,
majd Gyulafehérváron tanult.

Teológiát végzett, 1873-ban szentelték pappá.

Ő indította el és szerkesztette

Kézdivásárhelyen a Székelyföld című hetilapot.

A Csíki Lapok főmunkatársa volt.

Nagy munkája az 1022 oldalas *Csíkmegyei*

füzetek. Adatok Csíkmegye leírásához

és történetéhez (Csíkszereda, 1894–1902),

amely ma is értékes, hasznos ismereteket

nyújt a Csíkkal bármely szakterületen

foglalkozó kutatók vagy az érdeklődők

számára. A Hargita Kiadóhivatal

2002–2003-ban adta ki újra munkáját

két kötetben.

Fotó: Csíkmegyei füzetek (Csíkszereda, 1894)

Neves Csíkiak

Xántus János

(Csokonya, 1825 – Budapest, 1894)

Természetkutató, etnográfus.

A Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, a csíktaplocai származású

Xántus Ignác fia. Jogi tanulmányokat végzett, majd 1848-ban nemzetőr lett.

1849 után Amerikába emigrált.

Jelentős néprajzi anyagot gyűjtött az indián törzsektől, a déli államokban növény- és állatföldrajzi megfigyeléseket végzett, 1861-ben hazatért. A pesti állatkert egyik megalapítója és első igazgatója volt.

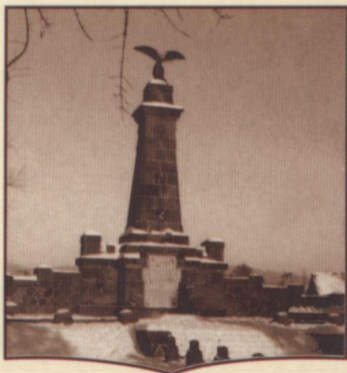
1868-ban a Távol-Keletre indult, ahonnan jelentős természettudományi és néprajzi gyűjteménnyel tért haza. 1872-ben

közreműködött a Magyar Földrajzi Társaság megalapításában. Csíktaplocán általános iskola viseli nevét.

Hargita Megyei
Könyvtár

Neves Csíkiak

Zöld Péter

(Madéfalva, 1727. szeptember 21.

–Csíkrákos, 1795. június 25.)

Lelkész, történetíró. Bölcséleti és teológiai tanulmányait a kolozsvári jezsuita főiskolán végezte. Csíkszentléleki plébánosként határozottan ellenezte a székely határőrség megszervezését. A madéfalvi veszedelem (1764) után bebörtönözték, megszökött és Moldvába menekült a csíki székelyekhez.

Moldvai tartózkodása idején missziót is vezetett a Dnyeszteren túlra.

Csöbörcsökbe, ötévi lelkészkedés után térhetett haza számos hívével együtt. Delnén, Csíkszentimrén és Rákoson volt plébános.

Moldvai tapasztalatairól két beszámolót is írt latin nyelven. Az első kiadták német és magyar nyelven is, a Magyar Könyv-Ház III. kötetében Pozsonyban, 1783-ban.

A moldvai magyarokról című munkája az egyik első leírása a moldvai csángók településeinek és történetének.

Csíkrákosi síremléke Ferencz Ernő szobrászművész alkotása.

Fotó: Ádám Gyula • A madéfalvi veszedelem emlékszobra

CSÍKSZEREDA POLGÁRMESTERI HIVATALA